

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติในการผลิตสับปะรดตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดและปัญหาอื่นๆของเกษตรกรใน ต.บ้านเสด็จ อ.เมือง และ ต.บ้านสา อ.แจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ตำบลละ 61 คน รวมเป็น 122 คน เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ตำบลละ 61 คน รวมเป็น 122 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 244 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – ended question) และปลายเปิด (Open – ended question) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านอื่นๆที่มีผลต่อตัวแปรตาม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคม เกษตรกร

อายุ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.80 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี โดยมีเกษตรกรที่อายุน้อยที่สุด 29 ปี อายุมากที่สุด 70 ปี อายุเฉลี่ย 47.32 ปี เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 44.30 มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี เกษตรกรอายุน้อยที่สุด 30 ปี อายุสูงสุด 75 ปี อายุเฉลี่ย 50.32 ปี

การศึกษา

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 39.30 ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.50 ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4

สมาชิกภายในครัวเรือน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.00 มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 4-6 คน โดยมีสมาชิกภายในครัวเรือนน้อยสุด 2 คน สมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 9 คน สมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 4.50 คน เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.70 มีสมาชิกภายในครัวเรือน

ระหว่าง 4-6 คน โดยมีสมาชิกภายในครัวเรือนน้อยสุด 2 คน สมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 7 คน สมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 4.48 คน

การถือครองที่ดิน

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.80 มีจำนวนที่ดินที่ถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ มีการถือครองที่ดินน้อยสุด 2 ไร่ มากที่สุด 35 ไร่ มีจำนวนที่ดินที่ถือครองที่เฉลี่ย 10.18 ไร่ เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.50 มีจำนวนที่ดินที่ถือครองที่ดิน 6-10 ไร่ มีการถือครองที่ดินน้อยสุด 1 ไร่ มากที่สุด 32 ไร่ มีจำนวนที่ดินที่ถือครองที่เฉลี่ย 9.52 ไร่

พื้นที่ปลูกสับปะรด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 41.80 มีจำนวนมีพื้นที่ปลูกสับปะรด 6-10 ไร่ มีพื้นที่ปลูกสับปะรดน้อยสุด 2 ไร่ มากที่สุด 35 ไร่ มีจำนวนพื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 10.07 ไร่ เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.10 มีจำนวนมีพื้นที่ปลูกสับปะรด 6-10 ไร่ มีพื้นที่ปลูกสับปะรดน้อยสุด 1 ไร่ มากที่สุด 33 ไร่ มีจำนวนพื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 9.45 ไร่

จำนวนผลผลิตที่ได้ทั้งหมด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.30 มีจำนวนผลผลิตที่ได้ทั้งหมด 6-10 ตัน ผลผลิตที่ผลิตได้น้อยสุด 2 ตัน มากสุด 26 ตัน ผลผลิตที่ได้ทั้งหมดเฉลี่ย 10.48 ตัน เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 32.80 มีจำนวนผลผลิตที่ได้ทั้งหมด 11-15 ตัน ผลผลิตที่ผลิตได้น้อยสุด 2 ตัน มากสุด 45 ตัน ผลผลิตที่ได้ทั้งหมดเฉลี่ย 13.66 ตัน

รูปแบบการขายผลผลิต

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.80 ขายผลผลิตในรูปแบบการส่งโรงงาน ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.00 ที่ขายผลผลิตโดยการส่งโรงงาน เช่นเดียวกัน

รายได้จากการขายผลผลิต

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.00 มีรายได้จากการขายผลผลิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี มีรายได้ต่ำสุด 15,000 บาทต่อปี มากสุด 190,000 บาทต่อปี และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 70,672.13 บาทต่อปี เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 57.40 มีรายได้จากการขายผลผลิตน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาทต่อปี มีรายได้ต่ำสุด 14,000 บาทต่อปี มากสุด 230,000 บาทต่อปี และรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ย 71,721.31 บาทต่อปี

รายได้จากด้านอื่นๆ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.50 มีรายได้จากด้านการเกษตรอื่นๆ ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.10 มีรายได้จากด้านการเกษตรเช่นเดียวกัน

รายได้รวมทั้งหมด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.40 ซึ่งมีรายได้รวมทั้งหมด 50,001-100,000 บาทต่อปี มีรายได้รวมต่ำสุด 30,000 บาทต่อปี มากสุด 250,000 บาทต่อปี และรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 82,418.03 บาทต่อปี เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.90 โดยมีรายได้รวมทั้งหมด 50,001-100,000 บาทต่อปี มีรายได้รวมต่ำสุด 25,000 บาทต่อปี มากสุด 230,000 บาทต่อปี และรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 80,520.49 บาทต่อปี

แรงงานที่ใช้ในการผลิตสับปะรด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 98.40 ใช้แรงงานในครัวเรือน และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 99.20 ใช้แรงงานภายในครัวเรือนเช่นเดียวกัน

แรงงานในครอบครัวที่ช่วยด้านการเกษตร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.70 ใช้แรงงานในครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน โดยมีจำนวนแรงงานน้อยสุด 1 คน มากสุด 7 คน ส่วนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.20 คน เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.00 ใช้แรงงานในครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน มีแรงงานมากที่สุด 5 คน บางคนไม่ใช้แรงงานในครอบครัว และแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.16 คน

แรงงานรับจ้าง

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.90 ใช้แรงงานรับจ้าง 6-10 คน แรงงานมากที่สุด 17 คน และน้อยสุดคือไม่ใช้แรงงานเลย ส่วนแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 7.69 คน เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.80 ใช้แรงงานรับจ้าง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 มีแรงงานมากที่สุด 17 คน และไม่ใช้แรงงานเลย แรงงานรับจ้างเฉลี่ย 6.80 คน

แหล่งทุนและสินเชื่อ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.90 ใช้ทุนส่วนตัวรองลงมาร้อยละ 77.00 เป็นการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 42.60 มีการกู้ยืมเงินเพื่อในการลงทุนทำการเกษตร ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 78.70 ใช้ทุนเงินยืมจากกองทุนหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 77.90 ใช้ทุนส่วนตัว และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 44.30 มีการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนทำการเกษตรเช่นเดียวกัน

การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯและไม่เข้าร่วมโครงการฯส่วนใหญ่ 100 เปอร์เซ็นต์ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร รองลงมาจากผู้นำท้องถิ่น โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 63.90 เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 46.70 ส่วนปริมาณการรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯส่วนใหญ่ร้อยละ 66.70 ได้รับข่าวสารมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้งต่อปี โดยได้รับข่าวสารน้อยสุด 2 ครั้งต่อปี มากที่สุด 6 ครั้งต่อปี ได้รับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 4.80 ครั้งต่อปี และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯส่วนใหญ่ร้อยละ 71.30 ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ครั้งต่อปี ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยสุด 1 ครั้งต่อปี มากที่สุด 6 ครั้งต่อปี การได้รับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 2.09 ครั้งต่อปี

การเข้ารับการฝึกอบรม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯส่วนใหญ่ร้อยละ 75.40 ได้เข้ารับการอบรม 4 ครั้งต่อปี เข้าอบรมต่ำสุด 1 ครั้งต่อปี มากที่สุด 4 ครั้งต่อปี ส่วนความถี่ที่เข้าอบรมเฉลี่ย 3.65 ครั้งต่อปี เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 79.50 ได้เข้ารับการอบรม 1 ครั้งต่อปี เข้าอบรมต่ำสุด 1 ครั้งต่อปี มากที่สุด 4 ครั้งต่อปี ส่วนความถี่ที่เข้าอบรมเฉลี่ย 1.29 ครั้งต่อปี

ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรด

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์ในการผลิตสับปะรด 11-20 ปี มีประสบการณ์น้อยสุด 4 ปี มากที่สุด 40 ปี ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดเฉลี่ย 19.89 ปี เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯร้อยละ 35.20 มีประสบการณ์ 11-20 ปีเช่นเดียวกัน มีประสบการณ์น้อยสุด 7 ปี มากที่สุด 50 ปี ประสบการณ์ในการผลิตเฉลี่ย 24.36 ปี

เหตุผลประกอบในการตัดสินใจเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ

เกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯมีเหตุผลในการตัดสินใจลำดับที่ 1 คือสามารถส่งผลผลิตทั้งหมดเข้าโรงงานได้และผลผลิตสับปะรดมีคุณภาพและขายได้มากขึ้น ร้อยละ 98.40 เท่ากัน ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯมีเหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ลำดับที่ 1 คือไม่เข้าใจในรายละเอียดของการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม ร้อยละ 95.10 รองลงคือ การผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมมีขั้นตอนในการผลิตให้ได้ตามข้อกำหนดยุ่งยาก ร้อยละ 94.30

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯส่วนใหญ่ร้อยละ 95.10 มีความรู้ในระดับมาก โดยมีคะแนนมากกว่า 13 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด 10 คะแนน คะแนนมากที่สุด 15 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 14.27 คะแนน ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลางคือร้อยละ 54.90 มี

คะแนนระหว่าง 10-12 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน สูงสุด 15 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 11.52 คะแนน

ทัศนคติเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 2.60 คะแนน ซึ่งถือว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีทัศนคติที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง แต่มีบางข้อที่เกษตรกรมีทัศนคติไม่เหมาะสม คือ การปฏิบัติตามคำแนะนำในการใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือจีเอพี สับปะรดเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วและการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมได้ผลไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 2.27 คะแนน ถือว่าเกษตรกรมีทัศนคติที่เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม

การวิเคราะห์การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อที่ 1-15 เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับระบบการจัดการในการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมและข้อที่ 16-27 เป็นการวิเคราะห์การผลิตสับปะรดตามหลักการปฏิบัติตามการเกษตรดีที่เหมาะสมของสับปะรด พบว่า ระบบการปลูกสับปะรด เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ใช้ระบบปลูกแบบพืชเดี่ยว ร้อยละ 95.10 และร้อยละ 83.60 สภาพพื้นที่ปลูกสับปะรด เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่ปลูกสับปะรดเป็นแบบที่เนิน ร้อยละ 88.50 และร้อยละ 65.60 สภาพดินปลูกสับปะรดพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีสภาพดินปลูกสับปะรดเป็นดินร่วน ร้อยละ 86.10 และร้อยละ 66.40 สภาพน้ำที่ใช้ในการผลิตสับปะรด พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.80 เป็นน้ำใสสะอาด และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 49.20 สภาพน้ำที่ใช้ในการผลิตสับปะรดเป็นน้ำไหล การใช้ปุ๋ยในการผลิตสับปะรด เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ ใช้ปุ๋ยทั้งสองอย่างคือทั้งปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 93.40 และร้อยละ 58.20 วิธีการใส่ปุ๋ย พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีวิธีการใส่ปุ๋ยเช่นเดียวกันคือใส่ดินและพ่นทางใบ ร้อยละ 99.20 และร้อยละ 91.00 การปรับปรุงดินพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ทำการปรับปรุงดินปีละครั้ง ร้อยละ 48.40 3 ปีต่อครั้งขึ้นไปร้อยละ 46.70 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.60 ไม่ได้ทำการปรับปรุงดินเลย การใช้น้ำหมัก เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.60 และร้อยละ 55.70 ใช้น้ำหมักร่วมกับสารเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชเช่นเดียวกัน การกำจัดศัตรูพืชพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 72.10 และร้อยละ 61.50 ใช้วิธีการกำจัดศัตรูพืชทั้งการตัดและยาฆ่าหญ้าเช่นเดียวกัน สถานที่เก็บสารเคมี พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.90 เก็บสารเคมีในห้องเก็บสารเคมี เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 50.00

ไม่มีที่เก็บสารเคมีที่แน่นอน สถานที่เก็บเครื่องมือเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.80 เก็บในห้องเก็บเครื่องมือเกษตร เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 34.40 เก็บเครื่องมือเกษตรไว้ในโรงรถ สถานที่คัดแยกผลผลิต เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 40.20 ใช้ลานซีเมนต์ในการคัดแยกผลผลิต ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 37.70 ใช้พื้นดินในการคัดแยกผลผลิต การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน พบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีการวิเคราะห์ตัวอย่างดินทุกราย ส่วนการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำทุกราย ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.70 ไม่วิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตสับปะรด พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตสับปะรดลำดับที่ 1 คือน้ำฝน ร้อยละ 98.40 รองลงมาคือร้อยละ 45.90 ใช้น้ำในแม่น้ำ, ลำคลอง เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ เช่นเดียวกันที่ใช้น้ำฝนเป็นลำดับที่ 1 ร้อยละ 94.30 รองลงมาร้อยละ 76.20 เป็นน้ำจากแม่น้ำ, ลำคลองเช่นเดียวกัน

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามหลักการปฏิบัติตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่มีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 2.99 คะแนน ถือว่าเกษตรกรมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดฯ ที่เหมาะสมดีมาก ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีคะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 1.64 คะแนน ถือว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม

การทดสอบสมมติฐาน

1. ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม มี 6 ปัจจัย คือ

1.1 การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

1.2 ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

1.3 ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

1.4 ความรู้ในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

1.5 ทักษะในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

1.6 การปฏิบัติในการผลิตสับปะรดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

2. ปัจจัย ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วม โครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม มี 8 ปัจจัย คือ

- 2.1 เพศ
- 2.2 อายุ
- 2.3 ระดับการศึกษา
- 2.4 พื้นที่ปลูกสับปะรด
- 2.5 รายได้จากการผลิตสับปะรด
- 2.6 รายได้รวมของครอบครัว
- 2.7 แรงงานในครัวเรือนที่ช่วยด้านการเกษตร
- 2.8 แหล่งเงินทุนและสินเชื่อในการผลิตสับปะรด

ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรใน ต.บ้านเด็จ อ.เมือง และต.บ้านสา อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต่างดังนี้

- ราคาผลผลิตมีความแตกต่างกันไม่มากนัก
- ต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูง
- มีขั้นตอนในการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมยุ่งยากทำให้เสียเวลา
- เมื่อมีกระบาดของโรคและแมลงทำให้ควบคุมได้ยาก
- คู่มือ GAP สับปะรดใช้ภาษาที่เป็นทางการทำให้เข้าใจยาก
- เจ้าหน้าที่ที่ให้คำปรึกษามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร
- การตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตไม่เป็นมาตรฐานเท่าที่ควร
- ในการปฏิบัติจริงไม่สามารถแยกเกษตรกรที่ผลิตสับปะรดตามระบบการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมกับการผลิต โดยทั่วไปได้ทำให้คุณภาพผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน
- ไม่มีแหล่งเงินทุนและสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้ในการลงทุน
- หน่วยงานภาครัฐยังให้การสนับสนุนไม่ทั่วถึงและไม่ค่อยติดตามผล

ในด้านข้อเสนอแนะเกษตรกรมีความต้องการด้านต่างๆดังนี้

- ต้องการให้มีการจัดให้มีการฝึกอบรมการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามผล
- ต้องการให้ราคาผลผลิตต้องมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดความสนใจในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต
- ต้องการให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลในด้านการผลิตและราคาผลผลิต

- ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณและต้นทุนในการผลิตให้กับเกษตรกรอย่างทั่วถึง
- ต้องการให้มีการควบคุมปริมาณการผลิตสับปะรดเพื่อไม่ให้ผลผลิตล้นตลาด
- ต้องการให้มีการมีกองทุนปุ๋ยและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตสับปะรดตามคู่มือ GAP ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด
- ต้องการให้มีการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการเผยแพร่ควรเป็นภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย

อภิปรายผล

การได้รับข้อมูลข่าวสาร

จากการศึกษาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ กล่าวคือเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมมากกว่า 5 ครั้งต่อปีขึ้นไปทำให้มีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ส่วนเกษตรกรที่ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า 2 ครั้งต่อปีตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ สอดคล้องกับ กฐินและคณะ (2528) ที่ศึกษาเรื่องความรู้พื้นฐานในการปลูกพืชตลอดปีของเกษตรกรที่ราบลุ่มเชิงใหม่ : เฉพาะกรณีหมู่บ้านแม่กึ่ง อำเภอสันป่าตอง และหมู่บ้านหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรหมู่บ้านแม่กึ่ง อำเภอสันป่าตอง มีความรู้ทางการเกษตรจากสื่อมวลชนแตกต่างกับเกษตรกรหมู่บ้านหารแก้ว อำเภอหางดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรด

จากการศึกษาพบว่า ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมคือเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดมากจะทำให้มีการตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดเป็นเวลานานมักจะเป็นเกษตรกรที่ไม่ยอมรับเอาความรู้หรือเทคโนโลยีที่ใหม่ๆ เคยทำอย่างไรก็จะทำอย่างนั้นจึงทำให้ขาดความรู้ในการทำการเกษตรอื่นๆ นอกเหนือจากที่ตนเองรู้ซึ่งสอดคล้องกับ สุภรัชต์ (2538) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช โดยการใช้สารเคมีในอำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่าประสบการณ์ในการปลูกส้มเขียวหวานและความรู้ความเข้าใจในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และธนัญชนก(2548) พบว่าประสบการณ์ในการทำการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจชำระหนี้ของเกษตรกรหลังสิ้นสุดโครงการพักชำระหนี้ โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรน้อยกว่าจะมีการตัดสินใจชำระหนี้เสร็จสิ้นแล้วมากกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรสูง

ประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร

จากการศึกษาพบว่าประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกรที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมกล่าวคือเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมมากจะมีผลทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ มาก เพราะเกษตรกรที่เข้าอบรมจะได้รับเอาความรู้และเทคโนโลยีที่ใหม่ๆ ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันมากกว่าเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมน้อย สอดคล้องกับวิทัศน์ (2534) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับงานส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าการได้รับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับงานส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง และเช่นเดียวกันกับถาวร(2550) พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องกาแฟมากจะทำให้มีการตัดสินใจเข้าเข้าร่วมกลุ่มผลิตกาแฟคั่วบดมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมเรื่องกาแฟมาก เกษตรกรจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตกาแฟและยอมรับนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง

ความรู้ในการผลิตสับปะรด

จากการศึกษาพบว่าความรู้ในการผลิตสับปะรดที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม กล่าวคือเกษตรกรที่มีความรู้ในการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมจะทำให้มีการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระเดชและคณะ (2538) ได้ศึกษาการประเมินผลการฝึกอบรมเกษตรกรชาวเขาในการปลูกและผลิตกาแฟอาราบิก้าในโครงการศูนย์วิจัยและพัฒนากาแฟบนที่สูงพบว่าผลที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตกาแฟสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าขั้นตอนวิธีการปลูกกาแฟสามารถนำไปใช้ได้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่การกำจัดวัชพืชในแปลง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต

ทัศนคติในการผลิตสับปะรด

จากการศึกษาทัศนคติในการผลิตสับปะรดพบว่าทัศนคติในการผลิตสับปะรดที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม กล่าวคือเกษตรกรที่มีทัศนคติในระดับที่สูงจะมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ นพรัตน์(2544) พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันเกษตรกรกลุ่มที่อยู่ครบเงื่อนไขจะมีความมั่นใจต่อการดำเนินงานของโครงการมากกว่ากลุ่มเกษตรกรที่อยู่ไม่ครบเงื่อนไข และ

นิพนธ์(2540) ที่ว่าเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกปามีทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับที่ดี

การปฏิบัติในการผลิตสับปะรด

จากการศึกษาการปฏิบัติในการผลิตสับปะรด พบว่าการปฏิบัติที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม กล่าวคือเกษตรกรที่มีวิธีการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือข้อเสนอแนะของการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับที่สูงมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมากกว่าเกษตรกรที่ปฏิบัติเหมาะสมในระดับปานกลางและระดับต่ำ สอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ (2539) ได้ศึกษาการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาอุตสาหกรรมกับคุณภาพของผลผลิต ในตำบลบ้านเสด็จ จังหวัดลำปาง พบว่า เกษตรกรที่ปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงาน จะมีคุณภาพดีกว่าเกษตรกรที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ และการปฏิบัติในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานมีความสัมพันธ์กันในทางบวกและมากพอสมควรกับคุณภาพผลผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการอันเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับส่งเสริมให้เกษตรกรที่ปลูกสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม หรือเกษตรกรรายอื่นๆ ที่สนใจ รวมทั้งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. เนื่องจากการวิจัยพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ประสบการณ์ในการผลิตสับปะรด ประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ความรู้ ทัศนคติ การปฏิบัติในการผลิตสับปะรด มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรมีการยอมรับในระบบการปลูกสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมมากขึ้น หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น ในด้านการให้ข่าวสารด้านการเกษตร เกษตรกรบางกลุ่มได้รับข่าวสารน้อยมากหรือไม่เคยได้รับข่าวสารด้านการผลิตสับปะรดที่เหมาะสมเลย ในส่วนนี้ควรเข้าดูแลให้ทั่วถึง ประกอบกับประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดและประสบการณ์ในการเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรกรมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตสับปะรดมานานและทางที่จะเข้าไปส่งเสริมเทคโนโลยีหรือความรู้ที่ใหม่ให้มันเป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะเกษตรกรยึดหลักที่ตัวเองคิดว่าเคยปฏิบัติมาดีอยู่แล้ว ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแลจัดการอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนติดตามผลการดำเนินงาน ทัศนคติเดิมของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นซึ่งจะ

ส่งผลให้การส่งเสริมการผลิตฯ ได้ผลมากยิ่งขึ้น ในส่วนของความรู้ ทักษะ การปฏิบัติในการผลิต สับปะรดนั้น เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตสับปะรดในระดับต่ำถึง ปานกลางทำให้ตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการ เช่นเดียวกับทัศนคติต่อการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตร ดีที่เหมาะสมเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ มีทัศนคติต่อการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนการปฏิบัติเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของ กรมวิชาการเกษตรหรือที่เจ้าหน้าที่เกษตรแนะนำ สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ บางรายยังไม่ สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของกรมวิชาการเกษตรทั้งหมด

2. ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกร อาทิเช่น เอกสารหรือคู่มือ GAP สับปะรด นั้นไม่ค่อยชัดเจน บางครั้งเกษตรกรศึกษาเองไม่ค่อยเข้าใจและไม่แน่ใจว่าปฏิบัติได้ถูกต้องหรือไม่ ส่วน คำแนะนำในคู่มือเกี่ยวกับโรคและแมลงยังไม่ได้ผล ไม่สามารถควบคุมการระบาดของโรคและแมลง ได้ทันทำให้ผลผลิตเสียหาย ผลผลิตที่ได้รูปทรงไม่ค่อยสมบูรณ์เท่าที่ควร ดังนั้นควรมีการปรับปรุง เอกสาร คู่มือให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีความชัดเจนสำหรับเกษตรกร ในส่วนของขั้นตอนในการผลิต ตามข้อกำหนดของกรมวิชาการเกษตรนั้นมีความยุ่งยากหลายขั้นตอน เพราะเกษตรกรคิดว่าทำให้ เสียเวลาจากที่เคยปฏิบัติมาแล้วสับปะรดสามารถปลูกทิ้งไว้โดยไม่ต้องดูแลมากนักนอกจากใส่ปุ๋ย เร่งการ ออกดอก และพ่นสารเคมีป้องกันโรคแมลง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้อย่างจริงจังเพื่อ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกร โดยอาจหาเหตุจูงใจที่ดีที่ทำให้เกษตรกรหันมาสนใจในการผลิต สับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม ในด้านของต้นทุนการผลิตและราคาผลผลิต เกษตรกรยังเห็นว่า ราคาของผลผลิตสับปะรดที่ผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมกับแบบทั่วไปไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก อีกทั้งต้นทุนในการผลิตสูงแต่ผลผลิตที่ได้มีความแตกต่างกัน โดยแบบทั่วไปให้ผลผลิตที่ดีกว่าทำให้ เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรไม่สนใจผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญลงมือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันจัดให้มีการ อบรมให้ความรู้และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกษตรกรมีปัญหาก็สามารถปรึกษาได้ทันที จะทำให้ เกษตรกรมีความมั่นใจว่าถ้าพวกเขาได้ผลิตสับปะรดตามระบบนี้แล้วจะไม่มีปัญหาอื่นๆตามมาหรือถ้ามี ก็ยังสามารถแก้ไขได้ทันเพราะการผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมยังถือว่าเป็นความรู้ที่ใหม่ สำหรับเกษตรกรต้องใช้เวลานานกว่าเกษตรกรจะยอมรับในระบบ อีกทั้งในด้านของราคาผลผลิตก็ ควรให้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเพื่อจูงใจให้เกษตรกรที่ผลิตระบบนี้ได้ผลิตต่อไปและให้ เกษตรกรที่ไม่ได้ผลิตหันมาสนใจเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในส่วนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการใน ตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมือง ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่ผลิตสับปะรด มากที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรดีที่เหมาะสม ในพื้นที่อื่นๆ นอกเหนือจากกลุ่มที่ทำการวิจัย เพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในปัจจัยดังกล่าวให้ เป็นสรุปผลเป็นส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาถึงการติดตามและประเมินผลเกษตรกรที่ได้ผ่านการรับรองระบบการผลิต เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับสับปะรด
3. ควรมีการแก้ไขปัญหาจากผลกรวิจัยครั้งนี้เพื่อปรับปรุงให้เกษตรกรที่ผลิตสับปะรดตาม การเกษตรดีที่เหมาะสมให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved